

У ПЯТЦЕТО. 19 сакавіка, адбудуцца выбары ў мясцовы Савет дэпутатаў працоўных намай рэспублікі. Даўно ўжо стала цудоўнай традыцыяй, што дні выбараў у Саветы праходзяць у нас як радаснае свята, як дэманстрацыя магутнага адзінства савецкіх людзей. Інакш і не можа быць у краіне, дзе аддзялена сапраўднае народнаўладдзе, дзе чалавек — гаспадар свайго лёсу, уладар сваёй краіны.

Уладзімір Ільіч Ленін, характарызаваў Саветы, пісаў: «Гэта — улада, якая адкрыта ўсіх, робіць усё на вяду ў масы, даступна масе, выходзіць непасрэдна ад масы, прымае і непасрэдна орган народнай масы і яе волі».

Людзі працы, чымі залатымі рукамі і дасціпным розумам ствараюцца ўсе багачы на нашай зямлі, — вось хто выбіраецца ў Саветы. Значыцца, на новае жыццё, за будучыню, сэрцам аддадзены справе камунізму, — вось хто выбіраецца ў Саветы. Сярод тых, за каго будзе галасавалі беларускі народ 19 сакавіка, мы бачым рабочых і калгаснікаў, партыйных работнікаў і настаўнікаў, інжынераў і ўрачоў, пісьменнікаў і артыстаў...

Аляксандр Віташкевіч — работнік Мінскага завода аўтаматных ліній, Герой Сацыялістычнай Працы. Самаадданы праца здарова шырока вядомым імя гэтага навагара вытворчасці. Працоўныя беларусы сталіцы вылучылі яго кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета.

Тацяна Васількова — дзяржа калгасна імя Леніна Гомельскага раёна. Не першы год яна ідзе ў слаўных шэрагах перадавікоў калгаснай лёскі. Яе працоўная дзейнасць — прыклад высокай адданасці справе камуністычнага будаўніцтва, на вопыце яе работы вучацца многія. Тацяна Васількова — кандыдат у дэпутаты Гомельскага абласнога Савета.

Раіса Варанік, ткачыха Гродзенскага тэкстыльнага камбіната, Іван Шаміч, вядомы беларускі пісьменнік, Ганна Каліна, брыгадзір трактарнай брыгады калгасна «Савецкая Беларусь» Горацкага раёна. Яны, як і тысячы іншых дасціпных прадстаўнікоў народа, балачуюцца ў дэпутаты мясцовых Саветаў Беларусі. Сціплыя працаўнікі, верныя сыны і дачкі народа, яны будучы выкажылі яго волі ў Саветах. І тыя, хто выбірае, і тыя, хто выбірае, — гэта адна працоўная сям'я, з аднаго аднаго істотнага, аднаго мэта. Таму выбарчая кампанія праходзіць у дэспарты аб'ектаў, у атмасферы высокай палітычнай актыўнасці, у ёй знаходзіцца вылучэнне глыбокі дэмакратызм савецкага ладу, шчырае закліканне насіць савецкага чалавека тым, каб паша дзяржава мацнела, каб многім было здатымі і поспехі.

Савецкаму чалавеку ўласціва высокае ўсведамленне сваёй адказнасці за лёс краіны. Успомнім, з якой самаахвярнасцю змагаўся ён супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Абарона Брэсцкай крэпасці, Сталінградская бітва. Удары партызан Заслонова і Герасіма Мінскага падполля. Савецкі сцяг над Рыжскагам, над павержаным Берлінам...

Успомнім пасляваенныя гады, калі сотні тысяч горадоў і вёсак ляжалі ў руінах. Савецкі чалавек, які замяніў вайну на кельню, не абавязваўся пакідаць і нямату. І за нябачана кароткі тэрмін Савецкая краіна залчыла раны вайны, адбудавалася, шпарка рушыла наперад. Успомнім, як партыя кінула кіліч

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЗЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР.

№ 22 (1556)

Пятніца, 17 сакавіка 1961 года

Цана 4 кап.

ТВОРЦА НОВАЙ ЭПОХІ

асвойвае цалінныя землі, як дружна і гора адгукалася на гэты кіліч моладз ва ўсіх кутках нашай краіны. І вось асвоены мільёны гектараў новых зямель, і залатыя патокам пайшла абжына ў засеі...

Сёння Савецкая краіна — магутная, багатая, квітнучая. Сёння ўвесь свет здзіўлены нашымі дасціпнымі ў развіцці прамысловасці, навуцы і тэхніцы, сельскай гаспадарцы, культуры. У гэтых дасціпных — слава савецкага чалавека, будаўніка, творцы новага жыцця.

Назаўсёды вызвалены ад капіталістычнага прыгнёту, савецкі чалавек зняйшоў сапраўднае шчасце ў свабоднай творчай працы, культурным адпачынку, забеспечаным жыцці. У Савецкай краіне здасціпны раўнапраўе нацыянальнасцей і рас, раўнапраўе мужчын і жанчын, свабода слова, друку, сходаў, свабода сумлення і іншых правы, трывала замацаваныя Савецкай Канстытуцыяй, усім заканадаўствам і практычнай дзейнасцю дзяржавы. Праца ў нашай краіне — справа гонару, доблесці, героіста. Барацьба з камунізмам, праца ў імя гэтага светлага будучыні, высокая ацанка грамадствам працоўных — поспехаў — усё гэта надзвычай узбагачае духоўнае жыццё савецкага чалавека, натхняе яго на новыя і новыя працоўныя подзвігі.

Савецкі чалавек упэўнена глядзіць уперад, ведаючы, што заўтра яго жыццё будзе яшчэ лепшае, чым сёння. Сямігодны план, над аддзяленнем якога працуе арав народ, адкрывае вылікі перспектывы дасціпнага развіцця эканомікі і культуры. Абапіраючыся на перавагі сацыялістычнай сістэмы, наша краіна развівае сваю народную гаспадарку такімі тэмпамі, якія з'яўляюцца абсалютна немагчымымі для любой капіталістычнай краіны ў любы перыяд іе існавання.

У гэтыя дні па ўсёй Савецкай краіне ўсё шырэй разгараецца пошым сацыялістычнага саапарніцтва ў гонар XXII з'езду КПСС. Працоўны і палітычны ўдзел народа накіраваны на дасціпнае выкананне сямігодкі. На заводах і фабрыках, на будоўлях — усюды кіліч натхнёнага чалавека, творцы новай эпохі, дасціпны валакіга і натхнёнага мастацтва.

Сямігодку — дасціпна! — вось дасціпна сённяшня дзя.

Сустракаючы выбары ў мясцовы Саветы, працоўны Беларусі памнажае свае поспехі ў выкананні сямігодкі.

У велічын сямігодковым плане ва ўсёй значнасці пастаўлена і задача камуністычнага выхавання шырокіх мас, асабліва падрастаючага пакалення. І адсюль вынікае высакародны абавязак нашай літаратуры і мастацтва. Агульнавядома сіла ўздзеяння на чалавека мастацкага твора. Дзіўна, уявіце сабе, уобразы, адольны, як калі, пераўтвараюць жыццё чалавека; герой кіліч абінафілм, калі ён прывабіў і моцны, западае ў сэрца і вядзе за сабой.

Ствараць высокамастацкія вобразы герояў нашых дзён, паказваць савецкага чалавека-будаўніка камунізма ва ўсёй яго працоўнай велічы і душой прывабіваць — вось найпершая задача савецкіх пісьменнікаў, мастакоў, усіх дасціпных культур.

Савецкі чалавек, творца новай эпохі, дасціпны валакіга і натхнёнага мастацтва.

Рэспубліка рыхтуецца да выбараў у мясцовы Саветы дэпутатаў працоўных. Агітатары праводзяць распускальныя работы сярод выбаршчыкаў, знаёмяць з кандыдатамі ў дэпутаты. У агітпунктах наладжваюцца лекцыі і гутаркі аб савецкай выбарчай сістэме.

На здымках: 1. Кандыдат у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных Мінска заадачы металургічнага аддзела Дзяржаўнай аб'яўдзкі імя У. І. Леніна Іраіда Санкова.

2. Агітатар артысты Беларускага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы Бірута Дакальская ў выбаршчыкаў (другая справа).

Героі нашых дзён

ХВІЛІНУ яны сталі моўчы, асяржона пазіраючы адзін на аднаго, як бэйны на рынку перад ударам гонга. Машыніст Раман Парашанка кінуў прыжмуреным вокам на ладную постаць і спытаў:

— Як, кажаш, прызвішча? — Шабуняеў. — А зваўш Толькіма? — Анатолем, — парываў Шабуняеў і дадаў: — Гэта, уласна, усё роўна...

— Калі ўсё роўна, сядзі, Толькі, пагаворым... Шабуняеў прайшоў і ўпусціў на мяккае зручнае сядзенне з правага боку будкі.

— Вач ты, — усміхнуўся Парашанка. — Адразу на месца машыніста. У тэндэр дык не палез.

Шабуняеў пачынаў і прыўзняўся, але машыніст па-свойму махнуў рукою.

— Сядзі, сядзі! Я жартую... Значыцца, праз галіну паездзе. Задачу сваю ведаеш?

— Быццам ведаю, — Шабуняеў трошкі прыўзняў бровы.

— Значыцца, парадка! Спачатку табе, можа, і цяжкавата будзе з сямігодку тваёй чарнабровай, — Парашанка кінуў на ваяліку паравозную латату. — Але нічога, прывыкнеш. Запомні галючэ: машына любіць змазку, чыстку і ласку.

Анатоль толькі цяпер зважыўся, што ў будцы паравоза было мэта. Усё рыхтаў, масінуны ладзілі, толькі, шкко, манометр, рэверс — усё наладжана да блыску.

Праз галіну паравоз пратраўкаў на стрэлках сартэроўчай станцыі і мякка падлішоў да доўгага састава, які ранішца прывыла ў Жлобін брыгада з Гомельскага дэпо.

— А мы яго та Асінові пацягнем, — сказаў Парашанка і выцягнуў з акепта. Уперадзе на лініі заміргала зялёнае вока светалофора. Машыніст перавёў рэверс. — Паехаалі...

Шабуняеў, затавіўшы дыханне, глядзеў, як заківаўся з боку ў бок і папаўляў па кругу стрэлкі манометра.

Ён сядзеў урачыста-важны і, трошкі высунуўшыся з акепта, глядзеў, як прабыла міма ўскраіна Жлобіна. Яшчэ крыху — і палпынуў абпал пералескі, і кучаравыя бровыява галі, і калгасная абжына. Думаўся аб тым, што сёння ён ужо не хурскат тэхнічнага аўцілішча, а памочнік машыніста, ён, Анатоль Пятровіч.

— Падзінь вугалю, Толькі!

Шабуняеў уздрыгнуў і падлішоў вусны: «Як я Толькі!» Узваў латату. Парашанка пацягнуў рычаг, і дзве цяжкія створкі топі распусніліся ў бакі. Шабуняеў шугануў вугалю ў буюлю падыменную пашу, набраў другую латату.

— Не так, Толькі, не так, — прабасіў машыніст. — Рассыпай яго на каласнікі, каб усюды роўна кляўся.

— Якая рэзіліца! — буркнуў Шабуняеў і ўкінуў яшчэ адну латату.

— Вось табе і на! — здзіўіўся Парашанка. — Табе ў вучылішчы не казалі? Калі ўвесь вугалю роўна гарыць — пара ў катле роўна трымаецца. Ды і каласнікі шалючыцца раўнамерна.

Рыкі бягуць у далё

Ілья КЛАЗ

— Давалі мне гэтыя вагоны, — сказаў Шабуняеў. Дыспетчар адзілена глядзеў на яго. — Табе? З першай палаткі? — Якая рэзіліца, з першай ці дзесятай, — аж зазлаваў Шабуняеў. — Калі прашу, дык ведаю. — Семеі хлопці! — здзіўлена пакіяў галавою дыспетчар. — Стры машыніст не бярэ нормы, а гэты звыш нормы патрабуе. — Што значыцца, звыш нормы? — У ласці стала ціха. Дыспетчар паціснуў плячымі, абмакнуў перо і, чамусьці ўздыхнуўшы, узваў картку.

— Давай, дабаўлю, калі табе хочаша... Шабуняеў прывёў састаў у Жлобін па графіку. Пакуль брыгада здавала паравоз, напачатку дэпо Івану Зелянку дажалі, што Шабуняеў перавысіў вагу на сто тон.

— Шабуняеў! — здзіўіўся начальнік дэпо. — Гэта той, што патрабуе душ? Ды ён жа ўпершыню ў самастойным рэйсе!

У дэпо ведалі крыты нораў Зелянку, і машыністы шкадавалі, што казалі пра гэта: раздуваючы, паставілі Шабуняева на тры месяцы памочнікам. Зелянку насупіўся і стукнуў цяжкай далонню па сталае.

— Такі Значыцца, на сто тон!

У тую хвіліну і не разабравлі: адборшч Зелянку ўчынак Шабуняева ці будзе лаяць. Затое праз дзень, калі Анатоль паўеў на Гомель састаў з перавышнем вагі на дзвесце тон, усім стала ясна: спадбалася напачатку дэпо ўпартая і смеялая натура машыніста. А яшчэ праз тыдзень вага састава перавысіла норму на 300 тон.

Таварышы па дэпо глядзелі на гэта па-рознаму. Алены ўхвалялі Шабуняева, другія лаялі.

— Вопытныя машыністы не хочуць браць такой вагі. Вопытныя! — паўтарыў машыніст Вязубаў і паглядзеў на машыніста Івана Балдуева. — А ён што? Ездзіць тыдзень без году.

— Я думаю, малайчыні! — не пагаджаўся Балдуеў.

— Як сказаць. Усё гэта да пары, да часу... Усё вясёлыя маладыя машыністы Анатоль Шабуняеў валіў пазды павышанай вагі. Дзіва што! Цяжка было ў лоб паравозу лота бэй калодны веер. Раніца настаныла за чор райкі рабіліся вельмі бліжэй. У такіх галінах адзіная надзея — пласок. У кіншч зістапада выпаў першы снег і пачаліся марозы. Цяпер кожная палетка патрабавала ямавала сіл і звароў. Толькі Шабуняеў не здаваўся браць пазды меншай вагою, чым браў улетку, лічыў гавнобаю. На лятучках у дэпо гаварылі, у газетках пісалі пра яго пра навагара, лепшага машыніста... Так, цяжкая выдалася зима ў 1952 годзе, у першым годзе самастойнай працы Шабуняева. На перагоме Жлобін — Быхаў неск трапіў у звароў. Праз кожны ў бую дзець снег, раставаў на адзінці. На станцыі Шабуняеў агледзеў паравоз. Яму не спадабалася, што кудзіны камені зашпураліва снегам. Вырасшы трошкі падаргэць яго, каб шыла вала. Падаргэў, А ў дарозе зарылася бяда — камені прывыраўся, а ўтулка лопнула. Не падумаў, што калі падаргэць снег, грэцца і вылікае змазка. Сяк-так прывёў састаў у Жлобін. Назаўтра, калі паравоз адеў у дэпо, — усё здавалася пра здарэнне.

— Вось яна, павышаная вага! — насміхаўся Вязубаў.

— Пра чым гуі вага? — спытаў яго машыніст Каралькоў.

— Як пра чым? Не ўлічыў? Каб быў лясчынш састаў, хіба прывыраўся б камені? Сам падумаў, якое трэньне ўтварылася, а змазкі ні грама. — Гэта аразумела. З кожным здарэннем можа! — Гарачы вельмі! — настаяў на сваім Вязубаў.

Машыністы дэпо не ведалі, паўшчуваў Зелянку Шабуняева за паравоз ці не, але ў наспенную газету «Красадзіл» ён трапіў. Мастак намяляваў злосную карыкатуру. Яна піль дзён калода воцм машыністы.

Паравоз, вядома, адрамантавалі, і Шабуняеў вывёз са Жлобіна састаў даўняй вагі, у дзвесце тэнах дзвесце тон. Вязубаў за галаву ўхапіўся: — Ну, дзецішца Толькі!

А ў дэпо раздаваліся таварышы. Услед за Шабуняевым саставі ў дзве тысячы тон пазялі машыністы Шабуняў, Каралькоў, Трашчак. Потым так і пашло: калі ўзаву Шабуняеў вагу ў дзве тысячы дзвесце тон, значыцца, павысіў дэ-тры тылі павыліў такіх жа саставы Лабаў, Каралькоў і Трашчак.

Паразав, вядома, адрамантавалі, і Шабуняеў вывёз са Жлобіна састаў даўняй вагі, у дзвесце тэнах дзвесце тон. Вязубаў за галаву ўхапіўся: — Ну, дзецішца Толькі!

СЁЛЕТНІ ГОД — НЕЗВЫЧАЙНЫ!

НАСУСТРАЧ XXII З'ЕЗДУ КПСС

Сёлетні год — незвычайны. Гэта год XXII з'езду нашай роднай Камуністычнай партыі. Кожны савецкі чалавек лічыць сваім абавязкам дасціпнае сустрачэнне гістарычнаму падзею. Разам з усімі работнікамі мастацтва Беларусі рыхтуюцца да з'езду партыі і наш малады калектыў.

В красавіка спайняцца пяць год, калі ўпершыню пасля вайны адкрылася заслона Тэатра юнага глядача. За гэты час мы выпусцілі 30 прэм'ер, паказалі больш 2000 спектакляў і канцэртаў, на якіх пабывала каля мільёна глядачоў! Ставеры на сваёй сцэне лепшыя творы савецкай драматургіі і класікі, наш тэатр адначасова настаяліва працуе, каб стварыць найлепшыя рэпертуар. Сувязі калектыву тэатра з пісьменнікамі, мастаўнікамі, журналістамі няспына ўмацоўваюцца. У выніку з'явіліся спектаклі «Панарэа-кветкі» І. Козела, «За лясамі дрымуцымі» А. Воліскага і П. Макаля, «Не верце чышні» І. Шамікіна, «Сябры Ю. Багушэвіча і В. Зуба, «Юныя мсціўцы» А. Гукічова і В. Хазанскага, «Час любіць і нянавіць» і «Аркідэз Жыгалькі» Я. Пасава.

Дзейнасць тэатра высока ацанена грамадскаю Масквы, дзе тэатр выступіў двойчы — на Усеаюзным фестывалі і на сцэне Крамлёўскага тэатра. З поспехам гастралюваў ён у Ленінградзе, Рызе. Нам вельмі прыемна было, што калектыў тэатра ў другі раз быў запрасены на гастролі ў Спілку братняй Украіны. Двойчы выязджалі мы і на цалінныя землі Казахстана. Тысячы кіламетраў праяхалі нашы артысты па саўсках і калгаснах Кустанайскай, Качкатаўскай і Акмолінскай абласцей. Летам брыгада тэатра зноў выедзе са спектаклямі і канцэртамі на гастролі ў Цалінныя краі.

Тэатр часта выступае са спектаклямі ў рэёнах, гарадах, сельскіх клубы і школах рэспублікі.

Над якімі спектаклямі мы працуем цяпер?

Нашы юныя глядачы убачаць неўзабаве «Авадзень» Э. Войнік, сучасную камедыю, прысвечаную маладым будаўнікам — «Дзятчынне з вяснішчымі» А. Успенскага, новую п'есу аб жыцці і працы нашай калгаснай моладзі — «Над хвалямі Сербранкі» І. Козела. Заканчваюцца свае новыя п'есы для тэатра

«Дзень настаўніка», які мы праводзім сумесна з горама і інстытутам удасканалення настаўнікаў. У гэты дзень настаўнікі знаёмяцца з творчай дзейнасцю тэатра, яго рэпертуарам, педагогічнай працай, праглядаюць новыя спектаклі і абмяркоўваюць іх разам са стваральнікамі.

Пры тэатры створан семінар кіраўнікоў школьных драматычных гуркоў, якім кіруе галоўны рэжысёр тэатра Л. Мазалеўская. Заняткі адбываюцца два разы ў месяц. Для дасціпнаго школьнага самадзейнасці тэатр вылучыў сваіх вядучых артыстаў. Лепшыя спектаклі школьнай самадзейнасці будуць праглядацца на сцэне тэатра.

Тэатр мае сваю падшэфную студыю на трактарным заводзе. Сістэматычна дапамогу ў падборы рэпертуару, афармленні спектакляў аказвае нам падшэфнаму Баранавіцкаму народнаму тэатру.

У гэтым годзе рэжысёр тэатра Л. Мазалеўская паставіць спектакль на сцэне самадзейнасці тэатра.

На агітпунктах нашы артысты выступаюць з канцэртамі і шэфскімі спектаклямі. Увайшлі ў практыку лекцыі і канцэрты ва ўніверсітэтах культуры.

З народам і для народа — такой думкай жыве наш калектыў, рыхтуючыся да XXII з'езду Камуністычнай партыі.

Ул. СТЫЛЬМАХ, дырэктар Тэатра юнага глядача.

Быцц памочнікамі партыі

Напярэдадні XXII з'езду КПСС актыўнавалася творчая дзейнасць пісьменнікаў, што ўваходзяць у Магілёўскае абласное аддзяленне СП БССР. Падрыхтаваны да друку зборнік нарысаў «Гардзевыя сямігодкі», са старонак якога паўстануць працоўныя біяграфіі лепшых людзей Магілёўшчыны — членаў брыгад і ўдараўнікоў камуністычнай працы, рэдакцыянаў і вынаходнікаў, калгаснікаў, якія самадзейна працай набліжаюць камунізм. У стварэнні нарысаў прынялі ўдзел не толькі пісьменнікі, што жылі ў вобласці, але і пісьменнікі-землякі — А. Ткачов, П. Кавалёў, П. Прыходзька, А. Русецкі, І. Кляз, Э. Васілевіч і інш., а таксама пачынаючыя пісьменнікі і журналісты — І. Аношкін, М. Кароль, А. Гарзілі, І. Ісачанка, Л. Каліноўская. Акрамя гэтага, рыхтуюцца да XXII з'езду КПСС літаратурна-мастацкія афіс «Дняпро», творы для якога напісалі А. Пысін, В. Матэвушэў, А. Іванюк, М. Герасімаў, маладыя літаратары І. Аношкін, В. Карпаченка, І. Шклярэўскі, В. Ракаў, М. Шаўчонак.

У нашым годзе сямігодкі члены тэатра аддадзены больш часта палі выступіць у мясцовым друку і на радыё. Раз у месяц у абласной газеце «Магілёўская праўда» выдасца літаратурная старонка, а рэдакцыя мясцовага радыёвыдання «Радзімля» і радыёспаслужбы «Радзімля» і радыёспаслужбы з новымі творама магілёўскіх пісьменнікаў.

Вялікая ўвага надаецца прапагандзе літаратуры. Нядаўна праведзены літаратурныя вечеры на заводзе штурхана валакна і ў будаўнічым вучылішчы. У бліжэйшы час нашы пісьменнікі таксама выедуць у калгасы і саўгасы вобласці, сустрапацца з калгаснікамі вядомай сельгасарцелі «Камітэтр» Магілёўскага раёна. Аддзяленне разам з абыком партыі рыхтуе сход творчай інтэлігенцыі, на якім будзе заслуханы даклад уадыліна студэнцкага Пленума ЦК КПСС старшні аблыканікама П. Ляўчанка «Студэнцкі Пленум ЦК КПСС і задачы творчай інтэлігенцыі».

Савецкі пісьменнікі — памочнікі партыі. Яны павінны актыўна, папартыйнаму страгна ўмешваць у жыццё, дэмагэга наряджэнню ўсяго новага. Аб гэтым гарача гаварылі літаратары вобласці на сходзе, прысвечаным абмеркаванню мерапрыемстваў па падрыхтоўцы да XXII з'езду КПСС.

Пятро ШАСЦЕРЫКОЎ, сакратар Магілёўскага аддзялення Сяюза пісьменнікаў БССР.

Дэпутаты расказваюць

У Давыдаўскі клуб на тэматычным вечар, прысвечаным выбарам у мясцовы Саветы дэпутатаў працоўных, сабралася каля дзвухсот чалавек.

Праграму канцэрта падрыхтавалі дэпутаты сельсавета, члены савета клуба, агітатары.

Памішканне было ўпрыгожана лозунгамі і плакатамі, заклікалі аддаць свае галасы за лепшых прадстаўнікоў народа.

Першай на вечары выступіла старшніна калгасна «За Радзіму», Герой Сацыялістычнай Працы, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, раённага і сельскага Саветаў П. Кавалёва. Яна падаяла вынікі работы калгасніцкіх за мінулы год, расказала аб аздэках трыццаці года сямігодкі ў арыелі, аб сваёй дзейнасці як дэпутата.

— Нездарма гаворыць народная прымаўка: «Дэпутат — спуга народа», — сказала ў заклічанне т. Кавалёва. — Будзем жа працаваць так, каб апраўдаць давер выбаршчыкаў.

Старшніна сельсавета К. Хуляпава гаварыла пра добраўпарадкаванне населеных пунктаў, расказала аб рабоце асобных дэпутатаў. Напрыклад, Вялічанка Бардзіна, летась атрымала ад кожнай каровы па 3 907 кілаграмаў малака. Яна не толькі выдатна працуе, але і акуратна выконвае даручэнні выкананна сельсавета.

Б. МАКАРАНКА, Ф. БРОДСКІ, Гомельскі раён.

Пра паходы былыя

Дзяржаўнае выдавецтва Беларусі выпусціла ў свет зборнік «З гісторыі партызанскага руху ў Беларусі. 1941—1944 гг.». Ён падрыхтаван Інстытутам гісторыі Акадэміі Наук БССР і Беларускай дзяржаўным музеем гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

У кіну ўключаны ўспаміны, напісаныя былымі камандзірамі і камісарамі партызанскіх злучэнняў, брыгад, атрадаў, асобных груп, уплываванымі ЦК КПБ, сакратарамі падпольных райкомаў партыі і камсамола і іншымі актывістамі ўдзельнікамі ўсенароднай партызанскай барацьбы. З расказамаі аб баявых гадах выступаюць і каман-

дзіры ўкраінскіх партызанскіх злучэнняў, якія дзейнічалі на тэрыторыі Беларусі.

Зборнік паказ

Рэкі бацьчы і далі

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Толькі ўнесу ў Шабунявым зноў задаралася бяда. На станцыі Салтанавка, у час кароткай стаянкі, правараж малатком грыбкі па гайках. Выпадкава збіраў на халодную частку і аж спалохаўся: — Выгнугу дышаль...
Нібы ветрам адымала з будкі памочніка Аркадзя Каласіева і качагара Леаніда Кірыленку. Абодва ўскінулі адначасова:
— Не можа быць!
— Самі глядзіце!
— Як жа гэта атрымалася?
Шабуняў паціснуў плячымі. Ён сам не разумее прычыны скрыўлення. Ды і думаць цяпер не было часу.

Давяце здыме дышаль? — прапанаваў Ана-
толь.

— А што з ім рабіць?
— Разгэнем у топы і выпрастем.
Такой аперацыі бадай за ўсё існаванне Жлобінскага дэпо машыністам рабіць не даводзілася. Пакуль працавалі — умякнулі каўчу. Ад лоту непраема пашчынава твар. Але дышаль раз-
гэлі, апыраліся. Прыялі састаў у Жлобін. Пра-
азаранне Шабуняў расказаў стаюшаму машыні-
сту Івану Балдуеву. Той развёў рукамі.
— Нібы хто скрыўі яго кувалдай зарок... Але
нягогу думаю... Вялікі груз састава, вялікая хут-
касць на павароце. А на участку якраз правы
паварот. Дышаль быў пад нагрукі. Добра,
здымаў паравоз і іх у апацішч.

На час адпачынку Шабуняў даў паравоз
Бэзубаву. А праз тыдзень Зеляню разгаварыўся
з Бэзубавым.

— Рыхтуецеся ў рэйс? — спытаў.

— Як бачыце.

— Перыходзіце, Бэзубаву, на павышаную вагу.

Вы вопытны машыніст, а не адважнік.

— Я ному ваю, Іван Канстанцінавіч... І машы-
ны ў мяне ў парадку... Я не Шабуняў.

— А што Шабуняў?

— Ды вось, дышаль сакнуў — і маўчок. Пера-
двы машыніст называўся...

— Нічога не разумею — суседзе вачальнік дэ-
по... Чаму мне не адважнік? Балдуеву! Знайдзіце
зараз жа Балдуева.

Старшы машыніст з'явіўся адразу ж і ўяснела
папаліла ў вочы Зеляню. Яны аж красалі ад
засці.

— Вам дакладваў Шабуняў пра дышаль?

— Даказваў.

— Чаму мне не сказаць?

— Я не ўтойваў, Іван Канстанцінавіч. Хацеў
зайсці да вас, ды вы заняты былі... Вышла неяк...

Неадкладна адкідае Шабуняў з адліч-
чы. Няхай напіша падрабязнае тлумачэнне...

Зеляню старанна аглядаў дышаль. Ён быў вы-
праўлен балдакура. Але ж невядома, ці не змяні-
лася структура металу пасля награву ў топы? Ка-
лі змянілася — гэта трэба неадкладна змяніць.
Інакш — не мінаваць аварыі. Начальнік дэпо на-
супіваў бровы і бурчаў сам сабе: «Сапраўдны
чорт, а не машыніст!»

Зеляню ўгаварылі не адкідаць Шабунява з
адліччы, а дышаль адправіць на даследаванне
у лабараторыю. Так і зрабілі. Лабаранты знай-
шлі названыя змены ў структуры металу і дазволі-
лі ставіць дышаль на месца.

Увечары дадому да Анатоля прыйшлі Каласі-
ев і Кірыленка. Падрабязна расказалі, як за-
яваў Зеляню. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Відаць, Ліля, ачукае мяне трэба іці. Сама
бачыш: не кісліца права. То кудысь камень, то
дышаль... Выходзіць дрэнна машыну ведаю.

Анатоль цяжка было гаварыць пра вучоў. Лі-
лі Івануна была цяжарная трэцім дзіцем.
Ужэ ўсё было і больш трэба дапамагаць па
гаспадарым доме. Калі пайшлі яны — Анатоль доўга
хадзіў па пакоі, куду. Было даўжэй за поўнач.
Шабуняў падыйшоў да жонкі і ледзяна краўду
рукою.

— Спіць?

— Не...

Анатоль уздымаў...

— Папрасі сюды механіка Леваненку і
Капусіна. Разам папракуем...
Стомлены ішоў дадому Шабуняў. Але спяць
не хацелася. Увайшоў на двор і кірысеў на сходкі.
Рынулі дзверы. Выйшла Лілія Івануна.
— Казаў, праз гадзіну вернешся, — дакарала
жонка.
— Не думаў сам... Халдзем, раскажу, што вы-
рашылі ў дэпо...
Раніцаю Шабуняў быў зноў у Серады. У парт-
ком прыйшлі машыністы Капусіна, Іаранкоў, Лі-
ваненка.
— Паслухайце, што напісаў...
Серада прачытаў чарнавы тэкст пісьма. Яно
заключала машыністаў Асіповіч стварыць цяжка-
давава брыгады, уключыцца ў спадарніцтва за
бесперабойна рух саставаў на частках Гомель-
Асіповіч—Мінск. Пісьмо было напісана добра,
складна і спадабалася машыністам. Яго адразу ж
перавісалі нацыста. Машыністы паставілі свае
прозвішчы пад пісьмом і паклалі яго ў кан-
верт. Праз некалькі дзён пісьмо было надрукава-
на ў газеце «Чыгуначнік Беларусі».

Адночы Серада радасна паведаміў: «Пры-
маюшы!»

Праз дзень Шабуняў павёў у Асіповіч цяжкі
доўгі састав. Яго перадалі жлобінцам гомельскіх
машыністаў. А ў Гомель ён прыйшоў з дэпо стан-
цыі Шыборт. Калі б гэты састав удалося дасяць
да Мінска — лініі раз былі б даказана поўна
магчымасць адназначна цяжкаважна саставу
без пералома вагі на самым напружаным участ-
ку чыгуны Бахмач—Гудайга. Шабуняў збіў
хуткасць — паравоз пракочку стрэлку. Справа
і злева цягнуліся знаёмыя будыні Асіповіч, пака-
заліся дэпо. Лія яго на пулях стаяла паравозы.
Некаторыя былі пад парам. Матчыма, адзін з іх
зараз павідае састав...

Шабуняў увайшоў у дыспетчарскую. Насу-
страч яму падзякаў машыніст. Ён падаў руку
і адрамантаваўся:

— Каленік!

— Шабуняў назваў сябе. Падумаў: «Значыць,
Каласіев не памыліўся, калі падумаў пра яго...»
— Якая вага? — спытаў Каленік.
— Хапае. Тры тысячы тон.
Дыспетчар аж падскокнуў на крэсле.
— Тры тысячы? Тры саставы!
— Два напэўна, — папраўў Шабуняў.
— Поезд даўжыняю не кіламетр.
— Нішто сабе! — усміхнуўся Каленік. Ён ведаў,
што апроц Шабунява, бадай, ніхто на чыгуны
не адважыўся весці такую машыну. Але адступ-
чы назва ён не думаў. Раўчука сказаў дыспет-
чару: — Што ж, давайце з'явіцца...
— Добра!

РАЊІЦАЮ пашталён прынеў газету. Раз-
гарнуўшы яе, Шабуняў звярнуў увагу на
замеку, падпісаную камсамольцамі дэпо
Мінска—Сартыроўскага. Яны пісалі аб тым, што
будуць жыць і працаваць па-камуністычнаму.

Шабуняў акуртава скалаў газету і сказаў яе
у кішню. У дэпо суседзі Каласіева, спытаў:

— Чытаў, што вырашылі камсамольцы?

— Не...

— На, пачытай! — Шабуняў разгарнуў газету.

А ў дэпо ўжо ўсе вералі пра патрыятычныя
пачынацы камсамольцаў-машыністаў. Вядома, кожны ра-
зумець, што ўзяць абавязальнасць жыць і праца-
ваць па-камуністычнаму — не цяжка. А вось ачы-
сціць...

Пад полудзень усе тры брыгады паравоза былі
ў зборы. Тут былі Мечаслаў Ляўкоўч, Саша
Базыль, Леанід Кірыленка, Міхась Яўсееў, Ар-
кадз Каласіев.

Уласна, усе ведалі, што думалі яны аб ад-
ным і тым жа, што цяпер не так важна, хто з іх
скажа першае слова.

— Мы згодны, — сказаў Каласіев.

У гэты дзень у Жлобінск дэпо быў стара-
ны першы камсамольскі паравозны калектыў,
які змагаўся за званне камуністычнага.

Вялікая абавязальнасць павінна была быць у
тры брыгады. Сёй-той нават пачаў сумнявацца ў ма-
гчымасці іх выканання, спасылаліся на даволі
старыя, зношаныя дакаматыны, на малакаларый-
ны аўталы, зварэныя памылкова гаспадарнікамі,
на цяжкі профіль пуці. Але гэта былі не размовы,
а рэальныя сумняванні, якія раззвясаліся перад
целямі, іхнімі ж, іхнімі ж калектывамі. Было вы-
рашана: кожную паводку рабчы цяжкаважна
поездам. Апроц таго, цяжкі профіль, дастаўляў
адной брыгады да Гомеля ў Жлобін, другая
павінна весці са Жлобіна ў Асіповіч, а трэцяя
вагі, хоць другі ўчастак у шмат разоў ця-
жэйшы. Было вырашана: усім членам брыгады
атрымаць сярэдняе аднаўчэнне...

Пачаліся дзі, поўныя і трымоў, і няўдач, і рад-
неч. Нават той, хто быў дома і адлічваў ад
пазёлкі, не заўсёды стаёйкая спаў уначы.

Некай вярнулася з паводкі змяненая брыгада
Валасіна Арцёмава. Машыніст, перадачыю пара-
воз Мечаславу Ляўкоўчу, вырашыў падлічыць
буквавыя кліны. І, відаць, замарнаваў іх тут.

А калі Ляўкоўч павёў цяжкі састав — загараўся
буксы. Добра, што здарылася на паводках за
дэстаці.

Глыбокай ноччу ў кватэры Шабунява зазвоніў
тэлефон. Званіў Ляўкоўч. Спрасянны Шабуняў
не мог зразумець, акуль звоніць і што патрэбна.
Калі Ляўкоўч загаварыў спакойна і не спынаю-
чыся, Шабуняў зразумела, што здарылася.

— Развясні, — зваў яго ён. — Маглі па-
вароз сцісці...

— Хопіць, не бурчы. Што цяпер рабіць?

— Здым падкольнік, — Шабуняў наморшчыў
лоб, прыгаварваючы, што трэба рабіць у такіх
падках. І калі далей голас Ляўкоўча прабаўіў
«зразумела», працягнуў: — Зрабі падбіўку і адліс-
ці буквавыя кліны...

Соя быў перабіты, і да раніцы Шабуняў
варочаўся з боку на бок, думаў, як даваць Ляў-
коўчу дакаматыны.

Раніцаю быў у дэпо

Пачаўся звычайны працоўны дзень, які закін-
ваецца ў адлічальны вечар. Так, такі Пасля
працы трэба гадзіну адлічыць і — у школу.

Вучыцца і працаваць — цяжка. А трэба. Усе тры
брыгады вучыцца. Базыль, Арцём, Яўсееў і
Герт вядзюцца вярнуць школу-дэспетчарскую.
Камую паступае ў тэхнікум, а Ляўкоўч збі-
рае ў інстытут чыгуначнага тэхнікуму. Ша-
буняў таксама збіраўся ў інстытут, але ён
цвёрда вырашыў: калі нават і атрымае дыплом
інжынера — паравоз не пакіне.

Прайшоў яшчэ год.

Па ўсёй чыгуначнай шумела слава аб камсамоль-
скай паравознай калоне, якую ўзначальвае Ана-
толь Шабуняў. Калона мела свой «спонсор»,
свой выгляд. Паравоз Шабунява не быў
збыццыз з іншым, хоць у дэпо такіх — дзесяткі.
Паравоз да блізка вышчынаў, пафарбаваны,
нагаводу фанатэрыстага жонкі. А што латы
чыя почырку, дык ён быў у манеры адважніка.
У вае, у захаванні графіка руху.

Праз усё гэта засведчылі вынікі года: на аса-
бісты рахунак калоны было запісана 180 тысяч
тон грузаў, які перавезлі звыш нормы. Ші многа
гэта? Многа. Характэрна, што на паравозе іх
не было затрачана ні грама аўтуло. Больш таго,
калона скарэніла за год звыш ста тон паліва.

Вокладкі новых кніг,
якія выйшлі ў Дзяржаў-
ным выдавецтве БССР,
«Глыбокая плынь» І. Ша-
мякіна (аўтарызаваны
пераклад на рускую мо-
ву С. Грыгор'ева), «За-
паветнае» А. Знокава.
«Задумныя пералескі»
А. Лойкі.

Адночы пасля цяжкай доў-
гай паводкі Шабуняў прывёў
у дэпо паравоз... І, стомлены,
спяўаўся дадому. Толькі вый-
дзе з будкі, як машыністы Сяпана
Кляшчкі і Міхась Міхайлоўскі,
падкраўшыся заду, схавалі
моцнымі рукамі і падкінулі ўгару.

— Пусціце! Звар'яеце ці што! — прасіўся
Шабуняў.

— А ты не хацеў слухаць.

— Ура — герою!

— Ура!

І падкінулі яго ўгару.

Сабраліся механікі, качагара, памочнікі машы-
ністаў.

— Вінушам, Толя! — і працягвалі такія ж за-
масленыя, заклопаныя сажай, як у Шабунява,
рукі. — Вінушам са званнем Героя Сацыялістыч-
най Працы!

— Пакіньце дурныя гавары! — раззлаваўся
Шабуняў. — Які з мяне герой!

— Не, героі!

— Самы сапраўдны!

А дома кінулася з парог дачка і павісла на
руках.

— Таццяка, званілі, што ты героі...

— Што ж у мяне геройскае... — збянтэжыўся
Шабуняў.

Але дачка не давала спакою і, заліваючыся
званкім смехам, пыталася:

— Як мне цяпер кабэ зваць — «ты» ці «вы»?

Шабунява вышавалі таварышы. Тэлефон
не змаўчаўшы званіў. Анатоль адказаў, што пакуль
яму нічога невадома. Толькі ўвечары, калі
пашталён прынеў тэлеграму з Мінска, падпіса-
ную міністрам шляхоў зносін Бешчаным, Шабу-
няў стомлены і разгублены апусціўся на канапу.

— Відаць, Ліля, сапраўды прысвоілі.

ПЕРШЫ ЧАС Анатоль Шабуняў адчуваў
сябе збянтэжана: як жа працаваць цяпер,
пасля прысваення высокага звання?

— Як працаваў, так і будзеш працаваць, —
гаварыла жонка.

— Не, Ліля, пэўна трэба па-новаму.

— Як па-новаму? Хіба ты па-старому праца-
ваў?

— Відаць, трэба яшчэ лепш...

Смешны ты, Толя. Калі б я не разумела,
іншая справа. У паравоза ж ёсць мякка, ёсць
максимальны нагрук.

— Гэта праўда? У гэтым сабе думую: дасягнулі
мы гэтай самай мяккі ці не? Чатыры тысячы тон
паравоз цягне. А чатыры трыста? Чатыры павод-
кі?

Лілія Івануна ўздыхнула. Яна прывыкла да
неспакойнага характару мужа, яна ведала, што
Анатоль будзе думаць, раіцца з сябрамі і настой-
ліва дамагацца свайго.

— Удзастак пагані! — прабурчаў Шабуняў.

Перагон Гомель — Жлобін сапраўды цяжкі. На
ім два вялікія пад'ёмы з крутымі паваротамі. На
першым пад'ёме саставы ўзыходзілі паўнаўнальна
разна. Пасля яго ёсць спуск. Шабуняў кожны
раз на спуску развіваўся максімальную хуткасць
і ўлітае на другі пад'ём. Але гэта было толь

РОДНАЕ, БЕЛАРУСКАЕ...

Увосені мінулага года быў адкрыты набор у дзіцячы драматычны гурток пры Мінскай студыі тэлебачання. За тры тыдні перад членамі журы прайшло каля пяцісот дзятчых і хлопчак — дзіцячых першых-восьмых класаў мінскай школы.

— Як ідзе здымак? Што ты нам падрыхтаваў? — пытаецца член камісіі ў хлопчыка.

— Я прачытаў верш Аркадзя Куляшова «Камсамольскі білет».

— А ў чым ішоў? — даіцца чарга да дзятчых.

— Я падрыхтавала верш Пятра Глебкі «Пасляка».

— Я прачытаю верш «Камсамольскі білет».

— Верш Пятра Глебкі «Пасляка».

— «Камсамольскі білет».

— «Пасляка».

Дзеяслова дзевяць прачытаў дзятчых і хлопчак рознага ўзросту, ад першага да восьмага класаў, на пытанне членаў журы, што яны падрыхтавалі да экзамена, называлі гэтыя вершы.

У чым справа? У тым, што школьнікі ведалі напаміны «Камсамольскі білет» А. Куляшова і «Пасляка» П. Глебкі, яны нічога дзіўнага. Вершы — цудоўныя і даўно сталі хрестаматычнымі. Але чаму толькі гэтыя два? Чаму яны, нібы змовішыся, спыніліся менавіта на іх? Чаму па-за іх увагай засталіся «Хлопчы і дзеці», «Алесь», «Арлянінкі» Янкі Купалы, «Міхасьевы прыгоды» і «Рэкусан» Якуба Коласа, вершы іншых шматлікіх паэтаў?

Ші не вынаваты ў гэтым выкладчыкі роднай літаратуры ў школе, складальнікі праграм па літаратуры? У перададзеным друку многа выказана слушных заваб аб недаканальнасці, непрыдатнасці нашых школьных праграм і вучэбных дапаможнікаў, аб недастатковай роляй педагога-прафесіянала ў вывучэнні роднай літаратуры, аб неапраўданым пераважэнні метадычнага зборніка, які павінен дапамагаць настаўніку разабрацца ў шматлікіх пытаннях выкладання, бадай, самай складанай і цяжкай школьнай дысцыпліны — літаратуры.

І толькі чамусьці менш за ўсё гаварылася пра настаўніка, пра выкладчыка. А імяна ж ён павінен данесці да дзяцей невычэрпнае багацце літаратуры, цікава і складанае свец чалавечых пачуццяў, думак, імкненняў, жыццяў.

Нядаўна мне давялося пачынаць у Пліскай сярэдняй школе Смалавішча.

га раёна. У калідоры прылягнула ўвагу насценная газета. Заглавак яе быў крыху незвычайны: «Роднае, беларускае...» Газета — орган літаратурнага гуртка старэйшых школьнікаў.

Пачаў чытаць. Нумар быў тэматычны, прысвечаны сучаснай беларускай паэзіі. А калі прачытаў яны, школьнікі, адчуванне і стала яшчэ больш светлым і радасным. Радзала шчырае дзіцячае непасрэднасць, любоў да паэзіі, страгнае жаданне ведаць і разумець яе. Хочацца прывесці тут цалкам некалькі радкоў з гэтай газеты. Дзясяцікласнік Міхаіл Сіліч паведаваў: «Я пішу зараз сацыяльнае на тэму: «За што я люблю Беларусь». Хочацца сказаць, што я яшчэ больш люблю свой край, калі пазнаёміўся з цудоўнымі вершамі нашых паэтаў. Асабліва многа чытаю зараз, становяцца не пранушчальні вядомыя перададзеныя выданні. Вершы вельмі многа гавораць майму сэрцу».

Васьмікласнік Сяргей Казючын выступаў з артыкулам «Прырода вакол нас». Ён піша: «Спамінаюцца мне словы Якуба Коласа пра родныя куты. Вакol мне прыгожае і малодзіннае прыроднае. Асабліва люблю лес. Бываю ў ім часта і мне заўсёды прыемна гэтае іст і спатканне. Адчуванне такога, нібы сустраць з незвычайным, добрым чалавекам... Прырода родная — цудоўная. Бачыць і разумець яе прыгажосць дапамагаюць кнігі нашых пісьменнікаў».

«Вершы Янкі Купалы я палюбіла з першага класа, а можа, і раней, да школы, калі мне чытала іх сястра. З таго часу Купала стаў майм спадарожнікам і настаўнікам. Я прачытала ўсё яго вершы, які знайшла ў нашай бібліятэцы, і зноў перачытала іх. Люблю яго за тое, што ён здолеў паказаць жыццё беларусаў, іх цудоўны характар. Вершы яго задоўжылі мне кнігі песень беларусаў. Так піша вучаніца 8-га класа Ядвіга Бурлака. А я аднакласніца Надзея Карапак прыводзіць радкі з верша М. Танка:

Родная мова, якая
Усімі вясёлкам ззяе,
Смалістымі пахне лясамі,
Жывымі звінціх галасамі...

А потым Надзея піша: «На беларускай мове гавораць мае бацькі. Я люблю нашу мову. Ёй ёй напісана столькі выдатных кніг! Дастаткова назваць толькі некалькі прозвішчаў: Купала, Колас, Трус. Як многа га-

ворыш іх імёны сэрцу беларускаму!»

Маруся Грышко называе паэму Я. Коласа «Новая зямля» настольнай кнігі беларусаў. Яна піша: «Тое, што даўно стала гісторыяй (пошуку шляхоў вызвалення), і сёння дыхае на нас сваім драматызмам. А быць і жыццё беларусаў апісана так, што або хваляе, або абурэа, або проста кладацца ад смеху. І на ўсім — адзнака бязмежнай любові Я. Коласа да роднага краю, да свайго народа».

Няхай не ўсё гладка ў гэтых радках васьмікласнікаў. Але яны падкупляюць шчырасцю, непасрэднасцю, чеплінасцю.

Тут жа, у газеце, змешчана даволі вялікая інфармацыя аб нашай сучаснай паэзіі. Дастаткова сказаць, што на старонках «Роднага, беларускага...» можна знайсці вершы многіх нашых паэтаў, а маленькімі рэзюмэ і на пазычаныя зборнікі Ул. Дубоўкі, П. Панчанкі, А. Вайлюка.

Выпуск газеты «Роднае, беларускае...» — не адзіная форма працы школьнага літаратурнага гуртка. На занятках, якія праводзіцца не раз, двух разоў у месяц, гуртоўцы знаёмяцца (глыбей, чым гэтага патрабуе школьная праграма) з творчасцю вядучых рускіх і беларускіх савецкіх пісьменнікаў, з гісторыяй, мовай і культурой беларускага народа, аднаўляючы вершы школьных паэтаў.

Нядаўна ў аматараў паэзіі з Пліскай сярэдняй школы пачаўся ў гэтых маладых беларусаў паэты. У школе быў наладжаны літаратурны вечар. Р. Бардукоў, Г. Бураўкін, Ю. Свірка прачыталі новыя вершы, адказалі на шматлікія пытанні школьнікаў.

«Два прыклады, два надзвычайныя выпадкі. Нельга, вядома, сцвярджаць, што ў мінскіх школах існае сапраўднае выкладчыцкае роднай літаратуры. Магчыма, тое, аб чым расказваў тут у пачатку, проста выпадкова».

Але згодна на вопыце выкладання беларускай літаратуры ў Пліскай школе можна пераканацца, што калі тэматычнай школьнай і сапраўднай творчым літаратурным паэзіі, дык заступіўся ў гэтым маладым настаўнікам В. Бечка і Н. Сямкавіч. Яны любяць свой прадмет, імкнучыся цесна і гэтай любі ўключыць у дзіцячы сэрцы.

І маладым настаўнікам гэта ўдаецца, пра што сведчаць прыведзеныя радкі са школьнай газеты.

А вывады? Яны вядомажныя...

М. ГІЛЕВІЧ.

На здымку: «Карціна» мастака Д. Скардава і «Танцаўчыца».

Палотны нясвіжскага мастака

Свізна пачыла скроні іхавіжскага самадзейнага мастака Міхаіла Канстанцінавіча Сеўрака, але пачуці, душа, імкненні гэтага чалавека папоўняе маладым запалам. І ўсё гэта з'яўляецца ў яго карцінах.

...1935 год. Міхаіл Сяўрук толькі пачаў малюваць. Чалавек з народа, ён рабіў прысваіць свой талент службоўцы простым людзям. Вось чаму адной з першых яго работ была карціна «Селянін» — пра гаротнага жыццё працоўных у Заходняй Беларусі, якая знаходзілася тады пад уладай буржуазна-памешчыцкай Польшчы.

Зусім пачынаў адлюстроўваць Міхаіл Канстанцінавіч наша сучаснае жыццё, якое змянялася да непазнавальнасці. Карціна «На сенакосе». Шырокае каліграфічнае сенажа. Аплачана. Твары людзей сцяпляюць усмешкай, сяспасенню. Сярод мужчын жанчын — агітатар з газетай, усе ўважліва слухаюць яго.

І. ТАРТОВСКИ.

Нам паведамяюць

Больш двух год пры клубах першага і другога аддзяленняў саўгаса «Побалава» Рагачоўскага раёна працягваюць калектывы мастацкай самадзейнасці. За апошні два месяцы яны паказалі працаўнікам саўгаса дзесяць канцэртаў.

У. ШАЧУК.

У гарадскім пасёлку Жалудок кінагэптр прыму без кантраля. Гледзчыкі набываюць білеты, адрываюць кантроль і апускаюць у скрынку, якая прымацавана каля ўваходу ў кінатэатр.

В. БОЛТАЧ.

У гарадскім пасёлку Жалудок кінагэптр прыму без кантраля. Гледзчыкі набываюць білеты, адрываюць кантроль і апускаюць у скрынку, якая прымацавана каля ўваходу ў кінатэатр.

В. БОЛТАЧ.

АМБРАЛІЗМ

У італьянскім жывапісе з'явіўся новы напрамак «амбралізм» (ад італьянскага слова «амбра» — парасончык). Уласна кажучы, «амбралізм» ніякага дачынення да жывапісу, ды і наогул да мастацтва, не мае, але такія «добра» нікога не турбуюць. Галоўнае, што з'явіўся «новы напрамак».

Як і большасць падобных «навінаў», ён унік выпадкова. Вось як часопіс «Арт і Ідэя» апісвае гісторыю ўзнікнення «амбралізму».

Італьянскі мастак Джузэпэ Скардавалі, які ўсё жыццё бадзёраў па краіне і пісаў пейзажы, аднойчы звярнуў увагу на свой парасон. Парасончык быў вельмі стары і не прыкрасаў ад пагаддзя. Аднак мастак было шкада выкідаць яго. Джузэпэ Скардавалі прышліўся ў парасон да палатна і пачаў яго ў кутко. Выпадкава ў майстэрню зайшоў амерыканскі турыст. Багатаму калекцыянеру спадабаўся гэты «шэдзур» у духу сучаснасці, і ён купіў яго за паўтары тысячы долараў.

І вось тое, што карціну, набыў «амерыканскі знаўца жывапісу» адразу стварыла мастаку рэкламу. Пачалі паступаць заказы на падобныя карціны. Каб як не будзе адрозніваць адну «карціну» ад другой, Скардавалі пачаў падпісваць іх: «Танцаўчыца», «Джэнтльмен», «Захапанне пара» і г. д. Цяпер мастак з'явіўся ў палітру і пачаў, набыў у зборніку рызамов кучу старых парасонаў і заняўся стварэннем новых «шэдзуроў».

Спачатку «Міжнародны клуб» складаўся з некалькіх французскіх багачоў. Цяпер, як паведаміла «Морэ», лік членаў павялічыўся да 250. Клуб мае выданыя ў Парыжы і Дзюсельдорфе. Вызначальны рыс кніг, якія выпускаюцца гэтым выдавецтвам, — надзвычай багатае фарбаванне і такая ж незвычайная дарэгула — кожны экзэмпляр каштуе не менш тысячы долараў.

Змест кніг не вельмі цікавіць «кнігалюбаў». Затое яны раўняюцца сацыял за тым, каб усе ўдзельнікі выпуску кнігі — і аўтар, і мастак, і рэдактар, і нават карэктар былі знатнымі.

На вокладцы кожнага экзэмпляра гравіруецца прозвішча ўласніка кнігі і нумар яго членскага білета. Не членам клуба такія кнігі не прадаюцца, а стаць «кнігалюбаў» можна толькі той, хто мае магчымасць плаціць вялікія членскія ўзносы.

Час ад часу «кнігалюбаў» збіраюцца ў адным з палацаў ля Парыжа і ўражваюць энціўчых матрыцы, з якіх друкавалася кніга, каб ніякім чынам лішні экзэмпляр не трапіў «недасведчаным».

(НЕ) КАЗКА ПРА ЗАЛАТУЮ РЫБКУ

Кітай — радзіма залатых рыбак. Дзесяткі самых разнастайных відаў гэтых прыгожых рыбак выведзена тут, і аматары залатых рыбак ва ўсім свеце імкнучыся набыць для сябе экзэмпляры іменна кітайскіх. Асабліва цэняцца яны ў ЗША. Аднак нягледзячы на кітайскіх залатых

ШАНАВАЦЬ ПРЫРОДУ

Цар-дуб

Сонца прыгрэла па-вясноваму, і па налівае лясных дарог. Дзіцячымі падабнымі гаспадарамі, смяюцца старыя калісца імя Калініна, мажні мужыныя Федар Патроніч Герма, з якім мы ідзем да скурацкага цар-дуба — ляснога велікана, пра якога смяюць народ легенды, паданні. Мясціны шафёр Шура прыкладвае ўсё сваё ўмельства, каб пераехаць на лясной дарогу пачынаючы.

Федар Патроніч — а захапленнем расказвае пра справы калгаснікаў. — Паглядзіце ў вы, як раўнароўна ўдзялілі студэнцкім Пленум ЦК КПСС. Сяньня вым без хваляў: цяпер не адзіноцтва ў нашай ардыі людзей, абыякавых да агульнай справы...

Прыходзіць нескуч Рубеж. Праз нейкіх членаў, дзіцячых. Адсюль да цар-дуба ўжо блізка.

Гаварыць дзядок Рыгор Гарасімавіч Падуняў пачаўся дарогу. У пачатку шляху паказваўся дуб, і дзіцячымі вачэй спарожненны сталі. У многіх месцах лес высячаны. Рыгор Гарасімавіч з гарачым заклікам:

«Не панімаю, братцы, прыроду! Ох, не панімаю! Зірніце: пухляк пачаўся ўжо да самага ляснога бочыц дабралася».

Як называе цар-дуб «лясным бацькам» і Рыгора Гарасімавіча пачынае па скурацкаму разумець, калі ў ным адзіноцтва глядзіць на ляснога волапа.

Да цар-дуба можна дабрацца толькі ў зямлю ці ў сучаснае, калі бачыцца зямля крыху падарома.

Рэальна, без ніякага сучасна, створ унізе ў вышыню больш чым на трыццаць метраў. Толькі ўверсе ад яго рэальна і ў бакі тры м'ягкія таліны.

Вуль у той, дзе, а пачавае лезе, — гадзі ты няздольна ў дупле ўважаш думкі чыны.

Ля дэма — пачаўшы вачыны. Ад яе прыемна пахне медом. Рыгор Гарасімавіч дыктарка імя галавоў: «Не панімаю, братцы, прыроду! Ох, не панімаю! Зірніце: пухляк пачаўся ўжо да самага ляснога бочыц дабралася».

Адбылося пасяджэнне праўлення Саюза мастакоў БССР, на якім раз-

гляджана арганізацыйнае пытанне. Старэйшым праўлення выбрана П. П. Нікіфары.

ХРОНІКА

Адбылося пасяджэнне праўлення Саюза мастакоў БССР, на якім раз-

торыя абмежавання ў праграму тэлепрадаж. Так, забаронены сцэны, дзе паказваліся «бойкі» з прымяненнем нажы, катэтак і бутэлек, «стожны і перада-смяротныя хрыпы», «здымкі буйным планам твараў, знятых на фоне ці нянавісці», «сцэны, дзе збіваюць або мучаць жывячых ці жывёл», «стрэп-тэны» (нумары, у якіх артысты сядзяць з сабе ўсё адзін), «дэманстрацыі, якія робяць дзеці» і некаторыя іншыя.

Кіраўніцтва БІ-БІ-СІ, які паведаміла «Фолькстрым», з'яўляюцца грамадзяскімі, што гэтыя абмежаванні «будуць строга захоўвацца да 9 гадзін вечара», г. зн. да таго часу, калі, на думку БІ-БІ-СІ, дзеці і няпоўналетнія кладуцца спаць. Што датычыцца дарослых, ды БІ-БІ-СІ ўпэўняе, што тут няма патрэбы ўпэўняць, якія-небудзь абмежаванні, бо дарослыя могуць глядзець гэтыя фільмы ў кіно.

«МЫ З АЛАБАМА»

Каб перацягнуць на свой бок новыя амерыканскія дзяржавы, якія нядаўна атрымалі незалежнасць, амерыканскія палітычныя дзеячы ідуць на ўсялякія хітрыкі, нярэдка трапляючы пры гэтым у смеінае становішча.

Як паведаміла «Іўнінг стандарт», Ричард Ніксан, былы віцэ-прэзідэнт ЗША, які цяпер зноў спрабуе ўзняцца на палітычнае арэну, нядаўна стаў пашмешным амерыканскага друку. Для дэманстрацыі сваіх «дэмакратычных поглядаў» ён вырашыў асабіста візіт у групу афрыканскіх дэлегатаў, якія прыйшлі ў Арганізацыю Аб'яднаных Нацый.

Уважаны ў яго ўваходу ў будынак ААН групы палітычных у дэмакратычнай Ніксан не ўрадаваўся да іх і пачаў папыхаць ім у рукі і падножкі па плячых. «Малыя», хлопцы, вы аднавілі змаганне за сваё вызваленне і дамагліся свабоды і незалежнасці», — ускрыкнуў ён. Негры «збантыжаны ўсім гэтым». Нарэшце, адзін з іх сказаў: «Даруіце, містар Ніксан, мы яшчэ не дамагліся свабоды. Мы — з штата Алабама».

Пад уплывам грамадскай кіравніцтва БІ-БІ-СІ (Брытанскай радыё-агульнай карпарацыі) увяло нека-

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАНКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОў, Касус ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЧІН, Аркадзь МАРШЧОЎІЧ (даказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Роман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОў, Янка ШАРАХОЎСКИ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАНКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОў, Касус ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЧІН, Аркадзь МАРШЧОЎІЧ (даказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Роман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОў, Янка ШАРАХОЎСКИ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАНКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОў, Касус ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЧІН, Аркадзь МАРШЧОЎІЧ (даказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Роман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОў, Янка ШАРАХОЎСКИ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАНКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОў, Касус ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЧІН, Аркадзь МАРШЧОЎІЧ (даказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Роман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОў, Янка ШАРАХОЎСКИ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАНКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОў, Касус ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЧІН, Аркадзь МАРШЧОЎІЧ (даказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Роман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОў, Янка ШАРАХОЎСКИ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАНКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОў, Касус ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЧІН, Аркадзь МАРШЧОЎІЧ (даказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Роман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОў, Янка ШАРАХОЎСКИ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАНКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОў, Касус ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЧІН, Аркадзь МАРШЧОЎІЧ (даказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Роман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОў, Янка ШАРАХОЎСКИ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАНКЕВІЧ.

3 мінулага

Жыццё і творчасць выдатнага польскага кампазітара Станіслава Манюшкі, аўтара цудоўных опер «Галька» і «Зачараваны замак», з'яўляюцца ў Беларусі. Ён нарадзіўся ў вёсцы Усёлі над Мінскам. У Мінску Манюшка правёў юнацтва гадзі. Ён аднараза ён прыязджаў сюды ў сталым узросце. Мінск быў сведкам першых творчых поспехаў кампазітара. Тут майноў яго талент. Вітаючы скарпачна Апаніах Контэкава, паэта Уладзіслава Сыракомля і Станіслава Манюшкі, які ў 1856 г. прыехалі ў Мінск. В. Дуін-Марцінкевіч меў у пачатку казачы:

А трэці дудар між намі ўзрос, ён нам брацка, Яму мінская зямелька родныя мяткі

Многія гадзі дружбы звязвалі кампазітара, а беларускіх пісьменнікаў, Манюшкі і Дуін-Марцінкевіч стваралі першай беларускай оперы «Сялянін». Вынік іх творчай саружнасці — аперы «Рэжуркі на бор» і «Варышча музыкантаў», якія, на жаль, не дайшлі да нас. У аснове творчасці Манюшкі песні беларускага народа. Ён унёс у музычную таліну сваіх творчых беларускіх народных мелоды. Па словах сучасніка, «ён, уласна кажучы, не запам'ячаў мелодыі з народных песень цалкам, але да такой ступені пранікаўся іх духам і рытмам, што нярэдка яго песні здаюцца ўжо вядомымі і чутымі з вуснаў сялян».

Цікава і тая акалічнасць, што першым настаўнікам Манюшкі быў мінскі музыкант «Восенно 1830 г.» пісана адзін з біграфоў кампазітара Караль Строметер, — сям'я Манюшкі пераехала з Усёлі ў Мінск. Тут яна пражыла некалькі год. Стаў хазіў у гімназію, вучыўся музыцы ў мясцовага музыканта Дамініка Стэфановіча.

Музыкаўнаўцаў спрачаюцца аб ступені ўплыву Стэфановіча на кампазітара. Але ў нас ёсць сведчанне самаго Манюшкі. Праз шмат год, стаўшы ўжо вядомым кампазітарам, Манюшкі, адрозніваючы на проейдзены шлях, пісаў А. Кіркуру 21 лістапада 1856 г.: «Настаўнікамі фартэп'янай музыкі былі: у вёсцы — мая маці, у Варшаве — слаўны арганіст Фрэйер, у Мінску — мой сябра пан Дамінік Стэфановіч. (Няхай толькі пан Апаніах Контэкава — г. К.) не пераблытае яго з Вікенціем Стэфановічам, дырэктарам аркестра ў Мінску. Гэта Каля, а той Абель». Гэты апошні, любімы ў сваё мастацтва, будучы адным з апазіцыйна маё такое ж прывяне да музыкі, здолеў так уме-ла скіраваць яго ў маю кар'еру, што з таго часу музыка стала для мяне самай важнай мэтай».

На жаль, мы вельмі мала ведаем

пра Стэфановіча. У слоўніку музычных дзеячоў В. Савіцкага (Парыж, 1874) пра яго гаворацца вельмі каротка: «Настаўнік музыкі ў Мінску. Выказаў вялікую колькасць вучняў, і сярод іх С. Манюшка. Карэставаўся вялікай любоўю з боку сваіх вучняў, Стэфановіч трымаў потым жаночы пансіён у Мінску, памёр каля 1870 г.».

В. Рудзінскі, аўтар апошняй капітальнай біяграфіі пра Манюшку (ч. I, Кракаў, 1955), таксама не пры-вадзіць ніякіх дадзенняў, якія характарызаваць б акалічнасці жыцця Стэфановіча. У сувязі з гэтым варта ўвагі тры некалькіх дакументаў пра Стэфановіча, якія знойдзены ў Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве Літоўскай ССР.

Разгортваем справу Канцэлярыі папчыцельна Віленскай вучэбнай акругі з вядомасцямі аб прыватных навуковых установах за 1855 г. (ф. 567, воп. 3, с. 288). У ёй — звесткі і аб прыватным жаночым пансіёне Дамініка Стэфановіча. Прыватны пансіён быў у той час, бадай, адзіным сродак атрымліваць сякую-таку адукацыю і выхаванне для дзяўчынак з дваранскіх і чыноўніцкіх сям'яў, якія не мелі магчымасці най-маць хатніх настаўнікаў. Аб сям'іні-скай дзеці ў эпоху прыгонніцтва не было і гаворкі. Пансіён Стэфановіча, створаны ў 1848 г., быў даволі вялікай установай. У 1854/55 навука-вым годзе ў ім было 103 вучаніцы, у тым ліку 15 дзяўчынак вучыліся бесплатна. Апроч абавязковага зако-на божага, у пансіёне выкладалі рускую, нямецкую і французскую мовы, рускую і ўсёвучную гісторыю, геаграфію, арыфметыку, чыстапісанне, малюванне, рукадэле, танцы і, вядома, музыку і спева. Музыцы і спева, як адзначаецца ў вядомасці, на-вучаў «сам трымальнік». У пансіёне выкладала таксама жонка Стэфановіча Марыя Саша, швейцарка з г. Авіньён, якая атрымала адукацыю ў Жэневе (с. 76).

Канца 50-х гадоў пансіён дзяся-нуў росквіту, і Стэфановіч стаў атрымліваць дапамогу ад казыні. Гэта было звязана